



# Ted Kennedy, el final d'una dinastia?

**WASHINGTON ■ Ricard Gonzalez**

Cap gran dinastia nord-americana no va ser capaç de captivar la imaginació dels nord-americans durant el segle XX com la dels Kennedy. La seva història té tots els ingredients d'un drama èpic de Hollywood: els orígens humils, d'immigrants irlandesos i catòlics, l'ascens social i polític, la consegüent acumulació de riquesa i glamour, i, finalment, les repetides tragèdies que han esquitxat les vides dels seus membres més prometedors.

Amb Ted s'ha mort l'últim fill mascle de Joseph Kennedy, el gran patriarca de la dinastia. Ell ha estat l'únic dels quatre germans a qui han crescut cabells blancs, i que ha tingut una mort semblant a la de l'americà mitjà. Així i tot, la seva vida també va tenir la seva ració de tragèdia. De jove, va patir un accident d'avió que el va deixar a l'hospital deu mesos i, ja a la maduresa, tingué un estrany accident

de cotxe en què morí la seva acompanyant, una secretària del seu germà Bob.

Segons la majoria d'analistes, aquell afer tan tèrbol no sols li impedí de presentar-se a les primàries del 1972, sinó que l'abocà a la derrota a les de l'any 1980, quan competí amb el president Carter. Una altra raó de la derrota és que ell realment mai no va desitjar la presidència del país, que va ser un objectiu imposat per la pressió social després de la mort dels seus germans John i Robert.

Sigui com vulgui, va ser després de tornar a la Cambra Alta, una institució en què exercí durant 47 anys, quan Kennedy es va convertir en el lleó del Senat, un dels legisladors més influents del segle XX. A poc a poc, va anar deixant enrere la imatge que els mitjans havien ofert d'ell els anys anteriors de ric hereu malcriat, més interessat en les festes i les dones que no en el feina legislativa.

Kennedy es va reinventar en el moment més difícil pel Partit Demòcrata, quan Reagan havia desfermat la revolució conservadora, i havia assolit l'hegemonia política i ideològica. Els demòcrates se sentien confusos i desorientats, i llavors Kennedy va erigir-se en el líder del partit, i capdavanter de les causes progressistes. A més, a la vegada, va desenvolupar l'estranya capacitat d'arribar a compromisos amb els seus adversaris demòcrates. De fet, la mort de Kennedy també l'han plorada als bancs republicans, on deixa molts amics.

A mesura que s'acostava la fi de Ted Kennedy, a qui va ser diagnosticat fa més d'un any un tumor cerebral, has crescut les preguntes sobre si amb ell s'apagarà definitivament la flama dels Kennedy, o bé si algun membre de la quarta generació estarà a l'altura d'un llegat tan prestigiós.

**BERLÍN ■ Gemma C. Serra**

**Del 1939 al 1989: l'Europa trinxada de Hitler.** Alemanya recorda aquests dies dos aniversaris separats per mig segle que marquen l'escissió europea. D'una banda, l'1 de setembre del 1939, el dia en què l'exèrcit hitleria va començar la invasió de Polònia, una setmana després del repartiment dels territoris d'interès entre Hitler i Stalin. D'una altra, el del 4 de setembre del 1989, quan, sota el crit de "Wir sind das Volk" –"Nosaltres som el poble"–, la població de l'Alemanya comunista va plantar cara al règim de l'est. La primera data ha passat a la història com el detonant de la Segona Guerra Mundial que, fins el 1945, va acumular 60 milions de morts. La segona és una d'aquelles fites que ha quedat enterrades al calaix de sastre dels episodis de coratge cívic que van envoltar l'enfonsament del teló d'acer. La primera vegada que es va sentir el "Wir sind das Volk" va ser aquell dilluns de setembre del 1989, quan un grapat de gent va arreplegar-se al voltant d'un parell de pastors protestants de Leipzig per dir que estaven farts que els dictessin què havien de pensar i fins on es podien bellugar. Van encetar així la tradició de les manifestacions del dilluns, que es va escampar per la RDA fins a esdevenir grans marxes ciutadanes i que van acabar amb un moviment de masses encara més multitudinari, la nit del 9 de novembre, amb la caiguda del Mur.

Experts i historiadors es demanen, a propòsit de l'aniversari de la Segona Guerra, si va ser evitable i per què ningú no va ser capaç d'aturar Hitler i el pacte entre les dues dictadures, la nazi i la stalinista. Per què no van reaccionar les potències occidentals, qui va badar més, si els EUA o els aliats francesos i britànics, i què hauria arribat a passar si Hitler i Stalin haguessin continuat tan amics, en comptes de passar a l'agressió mútua que va convertir l'Exèrcit Roig en enemic de la Wehrmacht de Hitler i, sis anys després, en la tropa que va penjar la seva bandera al Reichstag mentre el Führer se suïcidava al seu búnquer.

El pacte entre les dues dictadures va precipitar la guerra més mortí-



EL TEMPS

**Imatge del 1939, en què soldats de l'exèrcit alemany travessen la frontera amb Polònia.**

fera que recorda la humanitat i el grapat de ciutadans de Leipzig va trobar una manera de dir prou més il·lustrativa que qualsevol anàlisi històrica. L'aniversari de la guerra ocupa pàgines i pàgines i reportatges commemoratius, mentre els herois de Leipzig són una goteta en el mare-màgnum de les efemèrides. Al capdavant, ells només eren el poble.

**GAZA ■ Carla Fibla**

**Hamàs imposa la seva moral a Gaza.** Moltes famílies de la franja de Gaza no han pogut comprar una motxilla aquest començament de curs. Diumenge passat, els nens carregaven els llibres nous a braços pels carrers del territori palestí. La situació econòmica, com més va més greu pel bloqueig que Israel imposa des de fa tres anys, augmenta aquests dies en què s'han començat a aplicar algunes de les normes de la nova *lleï de la moral* del moviment islamista Hamàs, que governa a la franja.

No hi ha cap declaració oficial del Ministeri d'Educació de Hamàs, però les noies més grans de 14 anys que no vagin vestides amb un *yilbab*, una gavardina ampla del coll fins als turmells de color blau marí, i un vel blanc, seran expulsades del col·legi.

Jaled, comerciant de la capital, es mira el nou uniforme de la seva filla i exclama: "Per a mi això és pecat. No es pot imposar a la gent que s'hagi de vestir com ells volen. No ho diu l'islam."

No és pas l'únic que protesta. Les famílies més desfavorides no disposen dels 20 euros que costa l'*uniforme moral*. Aquests primers dies de classe, moltes adolescents han hagut de tornar a casa perquè els mestres tenen instruccions de no fer classe a les que no vagin vestides amb

el *yilbab*. Algunes noies han estat obligades a deixar de dur texans sota l'uniforme i els han hagut de canviar per una faldilla llarga o pantalons amples.

Al pla d'islamització de Gaza, Hamàs també pretén que les advocades portin el *hiyab* als tribunals a partir del setembre. Unes altres regles que a poc a poc van imposant els policies vestits de negre del moviment islamista són relatives al contingut dels aparadors, on no és permès de mostrar roba interior, o a la platja, on els homes no poden anar despullats de cintura en amunt, de la mateixa manera que les dones s'han de banyar completament vestides. Encara no s'ha imposat la separació d'homes i dones a la platja, tot i que la nova vigilància sí que està molt al cas dels cafès i de les reunions en llocs públics, on adverteix les dones que han de seure juntes i separades dels homes, excepte si les parelles mixtes són casades.

Als hotels també hi ha almenys dos guàrdies oficials controlant el trànsit de gent a la porta principal, tot i que ara per ara es respecta la barreja de sexes.



**A Gaza s'han començat a aplicar les normes de la nova lleï de la moral de Hamàs.**

També hi ha cartells que animen al *comportament decorós* dels ciutadans. Organitzacions de drets humans palestines com el PCHR (Centre Palestí de Drets Humans) denuncien aquesta greu intromissió a la vida privada dels ciutadans i demanen al govern de Hamàs que especifiqui per escrit les noves normes que pretén aplicar en nom de l'islam.

# A tot vent

**BARCELONA ■ Lluís Bonada**

Més enllà de la seva obra filològica (Jacint Verdaguer) i literària (*Tractat de geografia*), la gran aportació d'Isidor Cònsul (Bellpuig, Urgell, 1948 - Badalona, 2009) a la cultura catalana haurà estat editorial. L'any 1998 va ser nomenat director de Proa amb l'encàrrec de dotar-la –especialment la seva col·lecció estrella, “A tot vent”– de la mateixa presència a les llibreries que tenien les editores catalanes situades a la punta de llança, Edicions 62 i Columna. Ho va aconseguir. En poc temps, va situar-la en un lloc capdavanter. La llista de llibres més venuts van començar a recollir títols de Proa, tant en el camp de la ficció com en el de l'assaig i la prosa memorialística. I ell personalment creixia en estima entre els autors. Escriptors com Joan Margarit o Carme Riera n'han deixat constància pública als seus llibres.

Il·lusió, empena, esforç i fe. Fe en la literatura catalana i en l'edició en català. Vòlia excel·lir en tots els àmbits. Proa havia de ser l'àmbit de tots els àmbits. En un d'aquests, el llibre de memòries, va fer una tasca única. També en la poesia: va construir el millor catàleg possible, format per recuperacions (Fiol, Sampere, Solà, Rovira, Palau i Fabre), estrelles (Margarit) i joves (Aguiló).

En alguna ocasió, les seves iniciatives xocaven amb la realitat del mercat. No va poder, per exemple, imposar les biblioteques dedicades a autors. Creia, com tothom, que els autors catalans no tenien la projecció pública que es mereixien, i va voler corregir-ho. La *normalització* de la projecció social i cultural de la literatura catalana era un dels seus objectius, tot i saber que era una responsabilitat que superava, de bon tros, la d'un editor. Tampoc no va trobar cap resposta prou satisfactòria a la seva política, segurament, massa agressiva, de traduccions d'autors



**El filòleg, escriptor i editor Isidor Cònsul va morir-se el dia 27 d'agost, víctima d'un càncer, a 61 anys d'edat. La seva tasca al capdavant de les Edicions Proa ha estat històrica.**

contemporanis, un camp en què potser no se sentia prou segur. Aquesta, cal reconèixer-ho, és potser la tasca més difícil de l'editor català, a causa del silenci –boicot?– que la majoria de mitjans de comunicació apliquen a les traduccions al català. Com se sap, aquest boicot ha obligat els editors a publicar al mateix temps que apareix la versió castellana. Així aprofiten, de retruc, la popularitat de l'edició castellana. En contrapartida, sí que va veure recompensat el seu esforç en la traducció de clàssics, com ha estat el cas de Dante i Montaigne.

Isidor Cònsul sabia convertir –va ser un dels seus grans mèrits– els llibres en notícia. Era conscient que és una condició imprescindible per a divul-

gar-los. Sempre que podia, participava personalment en totes les promocions. La presència de l'editor, en una presentació pública o davant dels periodistes, reforça la presència mediàtica del llibre i fa popular l'editor. Josep M. Castellet, Xavier Folch i Jaume Vallcorba en són proves. I, en conseqüència, reforça la popularitat de l'editorial, és a dir, la dels títols de l'editorial. Tot lector de diaris sabia que era l'editor de Proa. Però quanta gent sap ara qui és l'editor de Columna, Edicions 62, Empúries o La Magrana? Amb Cònsul al timó, Proa, més que mai, va navegar a tot vent. Si s'hagués pogut desdoblar o triplicar, ben segur que hauria tingut una part encara més activa en la promoció dels seus llibres.